

«شرق» از شرایط اقتصادی این روزهای سینمای ایران گزارش می دهد

گیشه در جیب کمدی‌ها

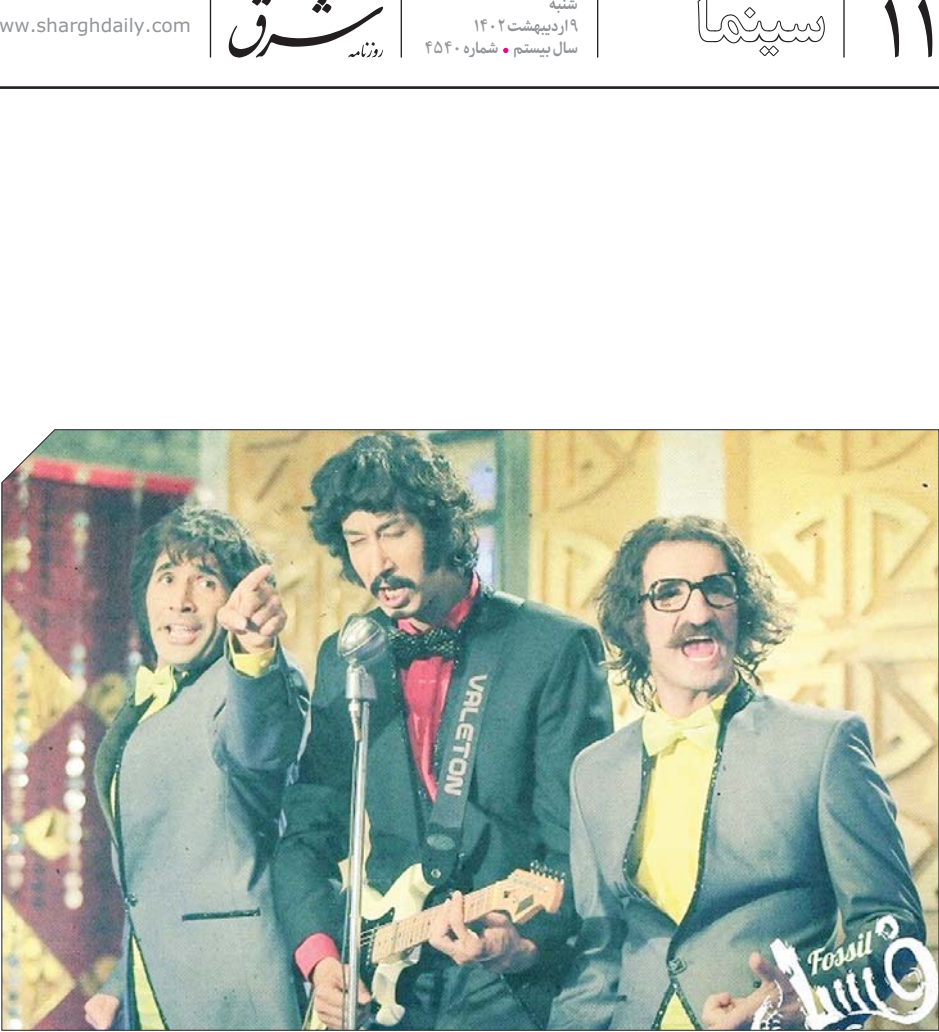
عکس احمد رضا شهبازی

اشاره به شرایط سینما در چند ماه گذشته به «شرق» گفت: «تقریباً قابل پیش‌بینی بود که سینما با رویکرد اجتماعی به مرور کم‌رنگ‌ترشده و از سوی مدیران فرهنگی با اقبال کمتری روبه‌رو بوده است.»

او در بخش دیگری از صحبت‌هایش به فیلم‌هایی که در دو، سه سال اخیر موفقیت‌های چشمگیری در عرصه بین‌المللی داشتند، اشاره کرد و گفت: «سال ۲۰۲۲ را می‌توان یکی از سال‌های درخشان سینمای ایران در عرصه بین‌الملل دانست و تعداد قابل توجهی از فیلم‌های ایرانی در جشنواره‌ها و بازارهای جهانی خوش درخشیدند، هرچند در کمال تأسف غالب این آثار فرصت نمایش مناسب و حداقلی را در بازار داخلی به دست نیاوردند و با مسائل و مشکلات بسیاری روبه‌رو شدند. توجه شما را به انتشار قاچاق حداقل پنج فیلم موفق سینمای اجتماعی ایران در یکی، دو ماه اخیر در داخل کشور جلب می‌کنم که نکته‌ای تأمل‌برانگیز است. اطمینان دارم فیلم‌هایی مانند «برادران لیلیا» و «جنگ جهانی سوم» در صورت شرایط طبیعی اکران، فروش بالایی را برای سینمای ایران رقم می‌زدند و تماشاگران بسیاری را به سالن‌های سینما می‌کشاندند. مردم حق دیدن گونه‌های متنوع و مختلف فیلم‌های تولید سینمای ایران و ازجمله فیلم‌های اجتماعی را بر روی پرده سینما دارند و نمی‌توان تنها به سینمای محترم تجاری و کمدی بیشترین فرصت‌ها و ظرفیت‌های نمایشی را اختصاص داد.»

اطبایی افزود: «چطور می‌توان انتشار غیرقانونی و قاچاق حداقل پنج فیلم سینمای اجتماعی ایران در ظرف مدتی کوتاه را از سر حادثه دانست و مهم‌تر آنکه چرا مسئولان فرهنگی یا دیگر ارگان‌های ذی‌ربط سازوکاری جدی برای پیشگیری و حتی مقابله با این جریان را ندارند.»

او در بخش دیگری از صحبت‌هایش گفت: «در سال ۲۰۲۲ تعداد ۵۸ فیلم بلند سینمایی تولید کشورمان از حداقل یک نمایش تا بیش از ۴۰ نمایش بین‌المللی در صحنه‌های جهانی داشته‌اند و از این میان می‌توان ۱۰ فیلم را با ظرفیت‌های بالای کسب موفقیت در بازارهای داخلی فهرست کرد؛ درحالی‌که تنها پنج فیلم از این میان به نمایش عمومی درآمده‌اند! شماری از فیلم‌ها نیز مانند «مجبوریم» یا «جنگ جهانی سوم» هم بر اساس شرایط ویژه و اضطرار به اکران درآمدند و شاید در وضعیتی عادی‌تر این موقعیت هم نصیب این فیلم‌ها نمی‌شد. از طرفی دیگر به فیلم‌های اجتماعی در یکی، دو سال اخیر توجه کنید که به‌طور معمول با کمترین فروش در گیشه روبه‌رو بوده‌اند و البته انتظاری نیست که هر فیلم اجتماعی فروش بالایی کسب کند. اما نکته غیر قابل انکار اختصاص کمترین ظرفیت‌های نمایشی و تبلیغاتی به این‌گونه فیلم‌هاست. گویی این فیلم‌ها هم باید به آمار اکران عمومی اضافه شوند و با شرایط ذکرشده شکست تجاری بخورند تا هم برخی از شر این فیلم‌ها راحت شده و هم تهیه‌کننده‌ها و سرمایه‌گذارها عطای تولید این آثار را به نقایش ببخشند!».

بودجه‌های پایین و دربرگیری بیشتر اهالی خانواده سینما در دست‌ور کار قرار گیرد. تقویت ظرفیت اشتغال اهالی سینما و رفع بحران بی‌کاری و نیز حل مسئله معیشت خانواده سینما، از اولویت‌های سازمان بوده و در سال جدید جدی‌تر می‌شود. اگرچه در کنار این نگاه، از تولید آثار فاخر نباید غافل شویم. نقش نهادهای صنفی در تقویت همدلی و هم‌گرایی برای توسعه سینمای ملی مهم است و واقعیت این است که برای کاهش مشکلات موجود، باید همه نهاده‌ا، سازمان‌ها، مؤسسات و فعالان حوزه سینما دست به دست بکشدگر دهند تا با توجه به چالش‌های اقتصادی کشور در این حوزه، مشکلات را به حداقل برسانیم.»

ادامه سلطه کتمان ناپذیر کمدی‌ها بر ساختار اقتصادی سینمای ایران

امیرحسین علم‌الهدی کارشناس سینما با اشاره به عملکرد سینمای ایران در فروردین سال قبل و ماه‌های ابتدایی سال جاری به «شرق» گفت: «علم ریاضی تنها علمی است که می‌تواند صحت و سقم عملکرد یک فعالیت را مشخص کند. در فروردین ۱۴۰۱ فروش گیشه سینمای ایران با میانگین قیمت بلیت ۳۲هزارو ۶۰۰ تومان، ۵۰۲میلیارد۱۳۴میلیون و ۳۶۵ هزار بود. در فروردین ۱۴۰۲ با میانگین قیمت بلیت ۴۶هزارو ۵۰۰ تومان فروش، ۹۷۰میلیارد۹۵۴میلیون و ۳۸۰ هزار را تجربه کردیم.

فروش غیرمنظطره «فسیل» که نزدیک به ۷۰ درصد از کل فروش سینمای ایران است، نشان‌دهنده ادامه سلطه کتمان‌ناپذیر کمدی‌ها بر ساختار اقتصادی سینمای ایران است. نکته دیگر که نباید دور از ذهن بماند افزایش نزدیک به ۵۰درصدی قیمت بلیت سینماهاست که نشان‌دهنده تأثیر تعطیلات عید و… در محدوده زمانی پیک سینماهاست که بی‌شک این تعطیلات نقش بسزایی در این‌افزایش فروش سینماها داشته‌اند.»

او در بخش دیگری از صحبت‌هایش گفت: «امسال در فروردین شاهد افزایش ۳۵درصدی مخاطب و افزایش حدود ۸۰درصدی فروش سینماها بوده‌ایم و امید داریم که این افزایش تا پایان سال ادامه داشته باشد. هرچند فیلم «فسیل» توانسته است به تنهایی حدود ۷۰ درصد فروش فروردین را از آن خود کند، باید به انتظار نشست در فقدان فیلم‌های اجتماعی صریح (به دلیل عدم مجوز تولید توسط ارشاد) آیا سینما می‌تواند با تکیه بر سایر کمدی‌های تولیدشده یا در شرف تولید به فروش بالای ۲۰ میلیون مخاطب برسد و نسبت به سال ۱۴۰۱ افزایش معناداری را مثل فروردین تجربه کند.»

علم‌الهدی ادامه داد: «باید به انتظار نشست و دید که آیا

سینما تک‌بعدی است یا مثل همه جای دنیا تنوع سلیاق است که توسعه پایدار را محقق می‌کند.»

مردم حق دیدن گونه‌های متنوع و مختلف فیلم‌های تولید سینمای ایران را دارند

محمد اطبایی، پخش‌کننده بین‌المللی سینمای ایران، با

بهزاد شیربانی: از ابتدای سال تاکنون نبض سینمای ایران با اکران و فروش فیلم‌های کمدی می‌زند؛ فیلم‌هایی که عمدتاً کمتر می‌توان نشانی از کیفیت در فیلم‌نامه و تولید را در آنها پیدا کرد. «بخارست» و «ملاقات خصوصی» از جمله فیلم‌هایی هستند که پیش از نوروز اکران شدند و در جدول پرفروش‌ها قرار گرفتند و در میان فیلم‌های اکران‌شده در فروردین امسال «فسیل» بیشترین مخاطب را راهی سالن‌های سینما کرده است. بنا بر اعلام مؤسسه سینماشهر، فروش کل سینماهای کشور در فروردین سال ۱۴۰۲ به بیش از ۱۰۴ میلیارد تومان رسیده که سهم فروش ۴۰ سینمای پرفروش کشور نزدیک به ۷۳ میلیارد تومان بوده است.

این در حالی است که از ابتدای سال تاکنون نسخه قاچاق فیلم‌های «برادران لیلیا»، «جنگ جهانی سوم» و «خط فرضی» که مخاطب جهانی نیز داشته‌اند، عرضه شد. به‌جز «برادران لیلیا» که مخاطبانش تنها به نسخه قاچاق آن دسترسی دارند، دو فیلم دیگر پس از عرضه نسخه قاچاق در جدول اکران سینماها قرار گرفتند. طبیعی است که در چنین شرایطی نمی‌توان انتظار داشت مخاطب چندانی برای تماشای این فیلم‌ها راهی سالن‌های سینما شود.

چندی پیش محمد خزاعی، رئیس سازمان سینمایی، در شصت‌وسومین جلسه شورای معاونان و مدیران این سازمان به استقبال کسترده مردم از سالن‌های سینما در سال جاری و همچنین اقدامات انجام‌شده به منظور رونق گیشه سینما در سال گذشته اشاره کرد و افزود: «با برنامه‌ریزی‌هایی که صورت گرفت، شاهد گیشه بروفتی در نیمه اول سال گذشته بوده‌ایم و تا شهرپور شاهد اوج‌گیری و روند تصاعدی فروش سینماها بوده‌ایم و آمارها حکایت از این داشته است که روند صعودی فروش فیلم‌ها تا پایان سال ادامه پیدا کند، ولی متأسفانه هم‌زمان با نا آرمی‌های مهرماه گذشته و غفلت و شیطنت عده قبلیی از سینماگران و فضاسازی‌های منفی و تخریبی این روند نزولی شد. با این وجود همکاران ما در سازمان سینمایی تدابیری پیش‌بینی کرده‌اند که به رغم این ناآرامی‌ها و بعضاً کارشنکی و سنگ‌اندازی تعداد اندکی از سینماگران شاهد تعطیلی سینماها نباشیم.»

خزاعی با اشاره به اینکه برخی موضع‌گیری‌ها، تخریب‌ها و آسیب‌ها به بیکره سینما توسط عده‌ای از درون خود سینما صورت گرفته است، خاطر‌نشان کرد: «به‌طور قطع، اگر این شرایط به سینما تحمیل نمی‌شد روند صعودی فروش فیلم‌ها تا پایان سال مداوم پیدا کرده و به لحاظ گیشه سال بروفتی را پشت سر می‌گذاشتیم.»

او رونق تولید را از دیگر محورهای مهم در سیاست‌های سازمان سینمایی در سال ۱۴۰۲ عنوان کرد و گفت: «با توجه به رهنمودهای مقام معظم رهبری مبنی بر «سال رونق تولید و مهار تورم»، راهبرد رونق تولید از دیگر دستورالعمل‌های این سازمان در سال جاری است. لازم است تولید ارزان‌قیمت آثار سینمایی و برنامه‌ریزی برای توسعه فضاهای تولید با

اخبار برگزیده

بزرگداشتی برای کیومرث پوراحمد

کانون کارگردانان سینمای ایران، یکشنبه دهم اردیبهشت بزرگداشتی را برای کیومرث پوراحمد برگزار می‌کند. این بزرگداشت ساعت ۱۶ در ساختمان شماره یک خانه سینما برگزار خواهد شد. زنده‌یاد کیومرث پوراحمد چهارشنبه ۱۶ فروردین ۱۴۰۲ در ۷۴سالگی درگذشت. «تیغ و ترمسه»، «کفش‌هایم کسو؟»، «۵۰ قدم آخر»، «اتوبوس شب»، «نوک برج»، «کل یخ»، «خواهران غریب»، «شب یلدا»، «به‌خاطر هانیه» و «بی‌بی چلچله» از فیلم‌های سینمایی این کارگردان هستند. او در تلویزیون هم سریال‌های ماندگار «قصه‌های مجید» و «سرنخ» را ساخته بود. این فیلم‌ساز متولد سال ۱۳۲۸ در نجف‌آباد استان اصفهان است که سال گذشته فیلم «پرونده باز است» را ساخت که در جشنواره فجر شرکت داشت.

نکوداشت «آتیلا پسیانی» در خانه هنرمندان برگزار می‌شود

انجمن صنفی کارگردانان تئاتر ایران در قالب هجدهمین دوره شب کارگردانان تاتر در نظر دارد آیین نکوداشت آتیلا پسیانی را برگزار کند. آتیلا پسیانی کارگردان و بازیگر پیشکسوت تئاتر و سینمای ایران متولد دهم اردیبهشت سال ۱۳۳۶ و فرزند مرحوم جمیله شیخی از بازیگران مطرح سینما و تئاتر است. پسیانی از دهه ۶۰ خورشیدی به بعد حضور فعالی در عرصه تئاتر ایران داشته که شامل اچراهی جشنواره‌ای و آزاد می‌شود. او با آثارش در چندین دوره جشنواره تئاتر فجر حضور داشته است. هجدهمین دوره شب کارگردانان تئاتر ایران در قالب آیین نکوداشت آتیلا پسیانی روز یکشنبه (۱۰ اردیبهشت) در خانه هنرمندان ایران، سالن استاد شهناز و از ساعت ۱۸ برگزار خواهد شد.

نمایش مستندهای مجتبی میرطهماسب

دو فیلم مستند مجتبی میرطهماسب در مستندات یکشنبه‌خانه هنرمندان ایران به نمایش درمی‌آید. دهمین برنامه «مستندات یکشنبه» که ذیل مجموعه سینماتک خانه هنرمندان ایران به پخش فیلم‌های مستند می‌پردازد، به نمایش دو فیلم مستند «ساز مخالف» و «صدای دوم» به کارگردانی مجتبی میرطهماسب محصول سال ۱۳۸۳ اختصاص دارد. این دو فیلم روز یکشنبه دهم اردیبهشت از ساعت ۱۷ در سالن استاد شهناز نمایش داده می‌شوند. پس از نمایش فیلم نیز نشست نقد و بررسی با حضور پری ملکی، خواننده و سهراب مهدوی، مترجم و پژوهشگر برگزار می‌شود. مستند «ساز مخالف» درباره جوانانی است که کارشان به دلیل گرایش به انواع موسیقی روز دنیا -در ایران- غیرمجاز نامیده می‌شود و امکانی برای حضور در فضای موسیقی رسمی کشور ندارند؛ بنابراین به زیرزمین‌ها می‌روند و موسیقی زیرزمینی ایران را شکل می‌دهند. «صدای دوم» نیز درباره تلاش زنان ایرانی برای حضور در عرصه موسیقی است. ممنوعیت‌های موسیقی در ایران مضمون اصلی دو فیلم «صدای دوم» و «ساز مخالف» است که هر دو طی پژوهشی سه‌ساله به سرانجام رسیدند.

دفتر انجمن سینمای جوان در استان‌ها تجهیز می‌شوند

ابرنسأ:مدیرعامل انجمن سینمای جوانان ایران، از مذاکره با سازمان سینمایی برای اختصاص بودجه تجهیز دفاتر انجمن در سراسر کشور و تحقق آن در آینده‌ای نزدیک خبر داد. مهدی آذریندار دراین‌باره گفت: «سازمان سینمایی از سال گذشته تاکنون از انجمن سینمای جوانان ایران بسیار حمایت کرده است.» او از ابراز امیدواری کرد: «امسال بودجه تجهیز کل دفاتر انجمن در سراسر‌کشور را که حدود ۱۳ سال است تجهیززی در آنها صورت نگرفته، بتوانیم دریافت کنیم. این اتفاق خود تحول بزرگی در انجمن سینمای جوانان ایران است که بعد از سال‌ها اتفاق خواهد افتاد.»
مدیرعامل انجمن سینمای جوانان ایران همچنین برگزاری جشنواره‌های منطقه‌ای را از سنت‌های حسنه و رویه‌های درست فعالیت انجمن سینمای جوانان ایران دانست و گفت: «انجمن گاهی نیاز به یک برنامه تحولی ندارد و اگر همان برنامه‌های معمول از جمله جشنواره‌های منطقه‌ای را پیش ببرد، مسیر رستنی را تزسیم کرده است.» آذریندار اظهار کرد: «برگزاری جشنواره منطقه‌ای از سنت‌های حسنه این نهاد است که بعد از حدود سه سال درگیری با کرونا موفق شدیم دوباره آن را راه بیندازیم و در این رابطه با سه استان یزد، بوشهر و کهگیلویه و بویراحمد توافق کردیم.» او خاطر‌نشان کرد: جشنواره یاسوج را نیز در خرداد پیش‌رو برگزار خواهیم کرد و تاریخ دقیق آن را اعلام خواهیم کرد.

ارائه می‌شود. گفته می‌شود ادبیات از طریق آنچه نمی‌گوید به بیان مسائل می‌پردازد که ترجمه‌ای دیگر از همنان بیان غیرمستقیم است. اما بیان غیرمستقیم معمولاً از سوی مخاطبان عادی به درستی درک نمی‌شود و متن باید توسط منتقدان تفسیر و تحلیل شود. در شرایط بحرانی، گاهی هنرمندان آگاهانه و عامدانه تیغ تیز انتقاد را آشکارا برمی‌کشند تا مخاطب را متوجه مسائل و خطرهایی قریب‌الوقوع کنند. البته این مسائل احتمالاً بارها به صورت غیرمستقیم و هنری گفته شده، در چنین وضعیتی است که گاهی هنرمندان به بیان صریح مسائل می‌پردازند تا جایی که حتی مخاطبان معمولی و ناآشنا به هنر هم آن را درک کنند.

به نظر من، برادران لیلیا یکی از همین متونی است که قصد دارد سخن، درشت بگوید تا «شاید» این سخن درشت شنیده شود؛ سخنی که تلخی آن کام مخاطب را تلخ می‌کند اما هنرمند امید دارد که دارویی باشد برای درک و سپس بهبودی اوضاع. این روزها طبقات مختلف مردمی را می‌بینم که با دیدن این فیلم دچار شوک شده‌اند؛ گویا نمی‌توانند بپذیرند که لیلیا این فیلم‌هایی می‌زند گذشته‌اند؛ حرف‌هایی که با سنن و طبقه اجتماعی‌اش مناسب ندارد، به برادرانش امر و نهی می‌کند و به پدرش سیلی می‌زند؛ گویی که این سیلی را نه پدر آن خانواده، بلکه خودشان خورده‌اند. این افراد همان مخاطبانی هستند که نه فقط از کنار مسائل جامعه، بلکه از مسائلی که در فیلم‌ها نیز به آنها اشاره می‌شود، به‌سادگی می‌گذرند. آنها افول قدرت سالمندان را در بسیاری از فیلم‌ها و سریال‌های دهه اخیر دیده‌اند و از کنارش به‌سادگی گذشته‌اند؛ از «بابا پنجعلی» یا پختن کبیرید تا پدر در فیلم‌هایی مانند جدایی نادر از سیمین و خانه پدری یا پیرمرد فیلم فروشنده و ده‌ها فیلم و سریال دیگر

که در آن اورتوره و قدرت سنتنی پیران و سالمندان در فرهنگ ایرانی، به طنز و ضعف و وبال‌بودن آنان تبدیل شده است. حالا اگر به جای پیر دلالت‌های ثانویه آن مثل سنت و گذشته را بگذاریم، متوجه اختلاف پیر نسل حاضر با گذشته و سنت می‌شویم؛ در اینجا دیگر پیرمرد فیلم برادران لیلیا فقط یک پدر بی‌عقل و عده‌ای نیست، بلکه گذشته‌ای است که در برابر عادی‌ترین خواسته‌های فرزندانش سنگ‌اندازی می‌کند و در پی رسیدن به ناکامی‌هایش است.

لیلا در آن خانواده، تنها کسی است که معادلات نقشی ندارد و خواسته یا ناخواسته از همه چیز کنار گذاشته شده است (مثال وقتی می‌خواهند از میان خودشان کسی را برای معامله مغازه انتخاب کنند، او نقشی ندارد و زمانی هم که صحبت از این است که خانه را بکوبند و چندطبقه بسازند، باز هم سهمی به او نمی‌رسد)؛ بااین‌حال، با فروتنی در پی نشان‌دادن راه درست به برادرانش است و در تلاش برای راضی‌کردن پدر به بهبود اوضاع. چه بخوایم و چه نخواهیم نسل جدیدی از راه رسیده است که با گذشته ارتباطی ندارد. آن را دست‌وپاگیر تلقی می‌کند و حرف‌های نسل قبلی را نمی‌فهمد. به نظر می‌رسد این همان مسئله و معضلی است که هنرمندان با حساسیت‌شان متوجه خطرناک‌بودن آن شده بودند و درصدد پاسخ‌دادن به آن بودند، اما متولیان فرهنگ آن را ندیدند و نمی‌بینند. اگر زمانی که فیلم جدایی نادر از سیمین، در پاسخ به سؤال «با سنن و گذشته چه بکنیم» پاسخ «حفاظت و همدلی» داد، به این معضل فکر می‌شد یا در زمانی که «پنجعلی» پایتخت در پاسخ به این سؤال «چند وقت آن را جدی می‌گیرتیم، شاید امروز در پاسخ به این پرسش به سبیلی دختر به پدر و «انتظار برای مردی» و ازدست‌رفتن آن نمی‌رسیدیم.